

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

Dub. I. An Deus omnimodo sit simplex & inco[m]positus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

QVÆSTIO III.

De Simplicitate, Perfectione, & Bonitate Dei.

S. Thomas 1. p. q. 3. 4. 5. & 6.

Absoluetur hac quæstio tribus dubijs. I. An Deus omnimodo sit simplex, & incompositus. II. An ex quâ ratione Deus sit Ens unde quaque perfectissimum. III. An ex quâ ratione Deus sit summum Bonum. Quamvis enim simplicitas, perfectio, & bonitas Dei, sint tria distincta attributa; quia tamen prolixam Tractationem non exigunt, commode à nobis vna quæstione comprehenduntur, iuxta methodum initio huius disputationis propositam.

DV BIVM I.

An Deus omni modo sit simplex, & incompositus?

S. Thomas 1. p. q. 3. articulis 8.

Incipit hoc ipso loco S. Thomas explicare in specie perfectiones & attributa, ac veluti passiones, & proprietates Dei; ea methodo, quam quæst. præced. dub. 1. exposuimus. Quod verò ad hoc præfens, ac primum Dei attributum, nimirum simplicitatem attinet, notandum, nomine simplicitatis generatim aliud nihil significari, quam negationem compositionis: quæ quidem in rebus creatis ratione tum extremorum, tum vinculi connectentis extrema, vniuersim duplex est: Substantialis videlicet, & accidentalis. Illa rursus quadruplex; prima ex materia, & forma; secunda ex supposito, & natura; tertia ex natura, siue essentia, & existentia; quarta ex genere & differentia. Accidentaliter tamen quidem diuidi possit in tot genera, quot sunt prædicamenta accidentium; præcipue tamen, & quæ hic seorsim considerari possunt, sunt duæ; nimirum compositio ex subiecto, & quantitate, seu trina dimensione; qualis in substantia corporea cernitur; quo spectat etiam compositio ex partibus integrantibus: Altera ex subiecto, & passione, seu proprietate aliqua in re distincta ab ipso subiecto. De quibus singulis, an Deo conueniant singulis assertionibus agendum; prius tamen de ijs, quæ corporum sunt propriæ; deinde de alijs

Assertio I. Deus est incorporeus, ac proinde minimè compositus ex materia, & forma. Ita S. Thomas hic quæst. 3. art. 1. & 2. cui consentiunt omnes Doctores Catholici. Et est de fide, tum contra Philosophos quosdam antiquos gentilibus, qui dixerunt, Deum esse hunc mundum, qui sensu percipitur: In quibus fuisse Theletem, refert Eusebius lib. 4. de præparat. Euangelica cap. 6. & plures huius generis referunt Aristoteles lib. 4. Phys. tex. 52. & 57. & Cicero lib. 1. de Natura Deorum: tum contra Sadducæos, atque etiam veteres in Ecclesia Anthropomorphitas, Audianos, seu vt Augustinus infra vocat, Vadianos; qui temporibus Arij, authore Audio Monacho, Deum dixerunt esse corporeum, ac membris, & figuratione corporis nostri similem; eò referentes illud Genes. 1. v. 26. *Fa-*

ciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram; apud Epiphanium hæresi 70. Theodoretum lib. 4. hæret. fab. cap. 13. & lib. 4. hist. cap. 19. Augustinum lib. de hæresi cap. 50. & Damascenum lib. de hæresibus. In eodem errore versatos fuisse multos simplices Catholicos, atque etiam Monachos, referunt S. Augustinus lib. 1. de moribus Eccles. cap. 10. & Cassianus collat. 10. cap. 23. & 5. Nec multum ab hoc errore abijt Tertullianus lib. 2. aduersus Marcionem cap. 16. Tribuitur etiam Melitoni Sardeni; sed quem meritò ab hoc errore vindicant Sixtus Senensis lib. 5. biblioth. annot. 18. & Gabriel Vasquez hic disp. 21. cap. 1.

Probatur assertio primo ex innumeris scripturæ locis, in quibus Deus vocatur, & dicitur esse spiritus, præcipue Ioan. 4. v. 24. *Spiritus est Deus, Actor.* 15. v. 28. *Visum est Spiritui sancto, & nobis.* 2. Corinth. 3. v. 17. *Dominus autem spiritus est. Spiritus autem carnem, & ossa non habet.* Luca 24. versu 39. Huc etiam spectant illa Elai 40. v. 18. *Cui similem fecisti Deum; aut quam imaginem ponetis ei?* Et Actorum 12. v. 29. *Non debemus existimare sculpturæ artis, & cogitationis hominis, diuinum esse simile.* Et Romanorum primo, versu 22. *Dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt, & mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis:* quod directè contra Anthropomorphitas pugnat.

Secundo probatur assertio ex SS. Patribus, locis cit. qui illum Anthropomorphitarum errorem tanquam Scripturæ aduersarium damnant; licet Damascenus loc. cit. dicat. *Audianorum schisma, & dissensio est, non hæresis;* forte quia existimabat, errorem ab illis simplicitate potius & ruditate, quam pertinacia fuisse defensum; alias hæreticum esse, dubitari non debet, vt rectè Gregorius de Valentia hic q. 3. p. 6. & Vasquez disp. 21. num. 2.

Tertio probatur ratio, quam triplicem assertio S. Thomas cit. quæst. 3. art. 2. Prima. Actus purus non potest esse compositus ex materia, & forma; de essentia enim materiæ est, esse in potentia: Deus secundum suam naturam est actus purus; omnis potentialitatis, vt & imperfectionis expertus: Ergo, &c. Secunda. Omne compositum ex materia & forma est bonum per participationem, nimirum per suam formam à materiâ participatam: Deus cum sit primū bonū, non est bonū per participationem, sed per essentiam: Ergo, &c. Tertia. Quanto agens quodq; perfectius est, tantò magis ad formæ actualitatem accedit, & à potentialitate recedit; cum omne agens

agat per suam formam, & in quantum est actu: quod igitur primum est, & per se agens, necesse est ut sit primum, & per se forma. Deus est primum agens, ex dictis quæst. præced. dub. 4. Ergo, &c. Hæ rationes bene concludunt; neque opus est in tertia defendenda, si ad modum dictum proponatur, laborare, ut faciunt Caietanus hic q. 3. a. 2. & Gregorius de Valentia q. 3. p. 2. & 6.

4 Ad præcedentibus istam, ex conceptu essentiali ipsius Dei petitam. Nullum ens ex se potest esse substantiale corpus, seu compositum ex materia, & forma: Deus est Ens ex se, ut patet ex conceptu essentiali ipsius Dei, quæst. 1. dub. 1. & 5. Ergo, &c. Maior probatur. Quia si compositum tale, esset Ens ex se, id esset ratione formæ; quæ nimirum & ipsa ex se esset, & ex vi, cuius etiam esset materia: cum materia alioqui secundum se, essentialiter Ens in potentia, non possit esse ens ex se: at verò id est impossibile: si enim talis forma esset ex se, & ex vi eius materia, iam hoc ipso, ipsa per se forma esset Ens primum, ac independens ab omni materia; nulloque modo Ens imperfectum, & ad materiam informandam idoneum. Ergo fieri non potest, ut compositum ex materia, & forma sit Ens ex se.

Affertio II. Deus, suâ naturâ, etiam non est Ens compositum ex subiecto, & quantitate, siue trina dimensione; ac proinde nec ex partibus integrantibus quantitativis. Ita speciatim S. Thomas hic q. 3. a. 1. ubi seorsim quærit, utrum Deus sit corpus; cum art. 2. inquirat, an sit compositus ex materia, & forma; vel quia aliqui putarunt, dari corpus substantiale, nimirum cælum, sine compositione ex materia & forma, ut notavit Vasquez eod. art. 1. vel quia per corpus generatim intellexit corpus quantitate affectum. Consentiant verò etiam in hac assertione omnes Catholici Doctores; & est itidem de fide certa, ex citatis scripturæ locis, ac Patrum testimonijs; contra infideles, & hæreticos in præced. assertione recensitos; quibus meritò annumerari potest quidam huius temporis stolidus Nouator, qui docuit, Deum esse diuisibilem, & quantitate præditum; cuius tamen nomen ob imperitiam, & impietatem doctrinæ, cæteris etiam Nouatoribus exosam, non existimavi huic libro inferendum. Ratio sumitur ex præcedenti assertione. Quia ex vera Philosophia, quam hoc loco suppono, nulla substantia spiritualis, siue quæ ex materia & forma non est composita, est quanta; cum quantitas sit connaturalis proprietatis materiæ: Deus est substantia spiritualis, & expers compositionis ex materia, & forma, &c. Accedit quod Deus nec finitam potest habere quantitatem, cum sit infinitus; nec infinitam, quia hæc & informis est, & impossibilis, ut dicitur. quæst. 4. dub. 2. Multò verò etiam euidentiùs est, Deum non esse corpus de prædicamento quantitatis, seu corpus Mathematicum, separatum à materia, & forma, quia tale corpus est accidens: Deus autem cum sit Ens ex se, & quidem perfectissimum, impossibile est, ut sit accidens, &c. Ergo.

5 Ex quibus etiam sequitur, Deum non esse compositum ex partibus integrantibus. Quia partes propriè integrantes sunt partes quantitativæ, seu quantæ alicuius totius quanti.

Quæ autem ex scriptura obijci possunt, in qua subinde Deo attribuantur membra corporea; item actiones quædam, siue attributa corporum, ut videre, audire, sedere, stare, item magnitudo, & quantitas; item anima, ac passiones animæ sensitivæ, ut ira, &c. facilem habent solutionem apud S. Thomam hic cit. q. 3. a. 1. & Gregorium de Valentia q. 3. pun. 6. summa est: hæc omnia Deo tribui per quædam metaphoram, & analogiam; adeoq; improprie, ob quædam similitudinem, siue proportionem rerum eiusmodi corporearum, quam habent ad vim actiuam, certaque perfectiones, & operationes Dei, ut in specie elegantè declarat S. Thomas hic q. 3. a. 1. & 2. v. g. Job. 1. v. 8. in persona Sophar tribuitur Deo trina dimensio metaphorice; ita ut profunditas vim eius cognoscendi occulta; altitudo excellentiam virtutis eius super omnia, siue potentiam Dei omnia gubernantè, & conferuantè; longitudo durationem; latitudo affectû dilectionis ad omnia denotet; vel ut profunditate incomprehensibilitas Dei, longitudine processus virtutis eius ad omnia penetrantis, latitudine protectio ei⁹ omnia continentis significetur; ut notat S. Thomas ad 1. ex S. Dionysio c. 9. de diuin. nom. Eodem modo oculis Dei, eius scientia, & providentia; brachio, & manibus eius potentia operatiua ad extra; pedibus amor, & affectus, vel etiã operatio transiens designentur, &c. Eodem modo dicitur Deus sedens, propter suam immobilitatem, & auctoritatem; stans propter suam fortitudinem, ad debellandum omne, quod ipsi aduersatur. Nec aliter ad Deum acceditur, vel ab eo receditur, quam affectibus mentis, iuxta S. Thomam ibidem ad 3.

4 5. Atq; hæc ipsa etiam vocaturâ S. Dionysio Theologia mystica, siue symbolica de qua propriû librum scripsit, & rectè S. Damascenus lib. 1. fid. ortho. cap. 14. de hac re agens: *At verò, inquit, quia plurima de Deo corporaliter in sacra scriptura symbolice, mysticeq; & significatiue dicta comperimus, scire nos decet, cum nos ipsi sumus crasso carnis indumento circumdati, nos minime posse diuinas, & subtiles & immateriales Dei operationes intelligere, aut eloqui, nisi imaginibus, & formis, & significatiuis nostro more utamur signis, &c.* Quod ibidem in specie fufius persequitur.

6 Neq; imago, & similitudo hominis, ad Deum corpus concernit; uti Antropomorphite existimabant, sed animam, siue rationem, ut rectè etiam S. Thomas hic a. 1. ad 2. post S. Augustinû lib. 1. de doct. Christ. & in Psal. 48. ubi ait: *Imago Dei non est in corpore, non est in auribus istis, quas videtis, & oculis, & naribus, & palato, & manibus, & pedibus; sed est facta, ubi est intellectus, ubi est mens, ubi ratio inuestiganda veritatis, ubi est fides, ubi est spes vestra, ubi charitas vestra: ibi habet Deus imaginem suam.* Atque hæc de compositione propria corporum, nunc de ijs, quæ etiam spiritibus possunt esse communes.

7 Assertio III. Deus non est compositus ex natura, & supposito. Ita S. Thomas hic q. 3. art. 3. & communis omnium Doctorum, ac de fide certa, contra Gilbertum Porretanum, qui cum assereret, non eandem rem in Deo significari nominibus concretis, & abstractis, suppositum à natura, & attributis in Deo, à parte rei, si non planè strictè realiter distinxit; cuius error damnatus fuit in Concilio quodâ Rhenensi

sub Eugenio III. ut testatur S. Bernardus serm. 80. in Cant. Eadem sententiæ affinis est illa Scoti in 1. d. 8. q. 3. qui ea saltem ex natura rei formaliter esse distincta docuit, ut dictum q. 2. dub. 2.

Probatur assertio primo ex scriptura, quæ sæpè Deum nominibus abstractis, ipsam essentiam, siue attributum aliquod absolutum significantibus appellat, ipsa que perfectiones diuinas in abstracto affirmat de Deo; ut Proverb. 8. v. 12. *Ego sapientia (in-creata, seu filius Dei) habito in consilio.* Et rursum de increata sapientia dicitur, Sap. 7. v. 25. & 26. *Vapor est enim virtus Dei, & emanatio quædam est claritatis omnipotentis Dei sincera: & ideo nihil inquinatum in eam incurrit. Candor est enim lucis æterna, & speculum sine macula Dei maiestatis, & imago bonitatis illius: quod ad incretam sapientiam refertur Heb. 1. v. 3. Item Ioan. 14. v. 6. Ego sum via, veritas, & vita. 1. Cor. 1. v. 24. Prædicamus Christum, Dei virtutem, & Dei sapientiam.* Hæc autem ita absolute de se prædicari non possent, si natura, & suppositum à parte rei essent distincta.

Secundò probatur assertio ex SS. Patribus. Iustinus quæst. 144. *Neg enim, ait, more naturæ creata est Deus; ut esse in ipso, & habere, in concretionem, siue concreta intelligantur: sed ut natura exstans, sic & esse ipsum, & habere, omnem superant concretionem.* Cyrillus Alexandrinus lib. 1. Theauri, cap. 8. *Non est aliud natura Dei, aliud etiam ipse Deus. Simplex enim atq; incompositus est.* Similia habent S. Augustinus lib. 11. de Ciuit. Dei, cap. 10. & lib. 12. cap. 2. Anselmus in Monologio cap. 55. & alij passim; præterquam quod S. Bernardus cit. serm. 80. in Cant. & lib. 5. de consid. ad Eugenium, ex instituto refutaui Gilbertum, quem etiam retractasse errorem scribit.

Ratio particularis est. Quia si à parte rei subsistentia in Deo differt à natura, & essentia, tum natura diuina secundum se, & à parte rei, etiam in genere substantiæ, esset adhuc incompleta, & ens perfectibile, ac in potentia; consequens est impossibile: Ergo, &c. omitto rationem S. Thomæ, quæ supponit, substantias materiales indiuiduari per materiam, de quo in Metaphysica agitur. An vero in Deo, præter tres substantias relatiuas, detur aliqua substantia absoluta, dicitur suo loco de Trin. Hic satis est scire, verum dicitur, veram esse assertionem.

Assertio I V. Deus non est compositus ex natura, siue essentia, & existentia. Ita S. Thomas hic q. 3. art. 4. omnibus Doctoribus consentientibus; & est itidem de fide certa, ut rectè notauit Gregorius de Valentia hic q. 3. p. 4. Probatur. Quia si existentia in Deo reipsa differret ab eius essentia, tunc esset aliquid causatum; quicquid enim in aliquo est reipsa distinctum ab eius essentia, est causatum in illo: Sed hoc est impossibile. Aut enim existentia diuina esset causata ab ipsa essentia diuina, vel ab aliquo principio exteriori. Non primum; quia nulla res sibi ipsi potest esse causa existendi. Nec secundum; quia sic Deus non esset prima causa efficiens, contra ipsam notionem nominis Dei, declaratam q. 1. dub. 1. & 5. Atque hæc ipsa est prima ratio S. Thomæ loc. cit. qui præterea duas alias addit; ut quod alias natura diuina esset ens potentiale, atque ens siue existens per participationem; quæ ex dictis colligi possunt.

Accedit, quod ex probabilibus philosophia, etiam in

rebus creatis, essentia, & existentia reipsa non differunt; ut cum Henrico Gandauensi quodlib. 1. q. 9. & Heruæo quodlib. 7. q. 9. Durando in 1. d. 8. q. 2. & Gabriele in 3. d. 6. q. 2. docet Gregorius de Valentia cit. q. 3. p. 4. Et si contrarium supponant & doceant S. Thomas hic q. 3. art. 4. & lib. 2. contra gent. cap. 52. & in opusc. de ente, & essent. cap. 5. Capreolus in 1. d. 8. q. 1. Caietanus, & Bannes hic, uti & Scotus in 3. d. 6. q. 1. de qua re alibi. Quomodo autem nihilominus Dei solius proprium sit, quod existentia non tantum sit identicè idem cum essentia, sed etiam sit de ratione intrinseca ipsius essentia, dictum supra q. 1. dub. 5.

Assertio V. Deus non est compositus ex genere, & differentia. Ita S. Thomas hic q. 3. art. 5. & communis Theologorum, cum Magistro in 1. d. 8. nominatim Alberti ibidem art. 32. Bonauenturæ art. 1. q. 4. Richardi art. 4. q. 2. Scoti q. 3. Argentinæ q. 1. art. 1. Egidij art. 1. q. 3. Durandus 2. d. 3. q. 1. num. 12. Ockam in 1. d. 8. q. 1. & consentiunt omnes interpretes S. Thomæ veteres, & recentiores, Capreolus in 1. d. 3. q. 2. art. 1. Ferrariensis 1. cont. gent. cap. 27. Gregorius de Valentia hic q. 3. p. 5. Suarez lib. 1. de Deo, cap. 4. Gabriel Valquez hic disp. 2. cap. 3. et si non defuerunt, qui Deum sub aliquo genere collocantes, reipsa talem compositionem Deo tribuerunt, in quibus Holcoth in 1. q. 6. Ariminenfis in 1. d. 8. q. 3. art. 2. Marfilus in 1. q. 12. art. 2. & ferè Gabriel in 1. dist. 8. q. 1. qui simul etiam docent, nomina aliqua de Deo, & creaturis vniuoçè prædicari. Ratio verò huius assertionis est; non quod vniuersim Deo repugnet compositio secundum nostram rationem, ut rectè contra Aureolum in 1. d. 1. q. 1. a. 2. & d. 8. q. 4. art. 1. Mayronem q. 7. a. 1. Soncinnatem lib. 12. metaph. q. 29. & ferè Capreolum in 1. d. 2. q. 3. in solutionibus argum. Aureoli ad 4. docent Suarez lib. 1. de Deo, cap. 4. num. 8. Valquez 1. p. disp. 2. cap. 2. & disput. 12. 1. cap. 3. & alij communiter, iuxta S. Thomam 1. p. q. 13. art. 4. ad 3. vbi ait: *Deus est vnus re, & plures secundum rationem: nec quia, compositio ex genere, & differentia sit compositio quædam realis, seu ex pluribus à parte rei distinctis; hoc enim aut falsum, aut incertum est; licet id supponere videatur S. Thomas hic cit. q. 3. art. 5. sed quia Deo non conuenit ratio speciei, quæ ex genere & differentia constituitur; tum quia implicat, esse plures speciei, aut numero Deos, de quibus ratio nominis vniuoçè prædicetur; tum quia alias Deus sola speciei differret à substantijs creatis; cum tamen ab his vtrique plus differat, quam quælibet res creatæ inter se; tum quia nihil potest vniuoçè de Deo, & creaturis prædicari, ut dicitur q. 7.*

Nec verò Deus est in vilo prædicamento iuxta S. Thomam cit. q. 3. art. 5. ad 1. & communem Doctorum, ob eandem causam quicquid & Nominales in contrarium dixerint; & nonnulli recentiores apud Valquez cit. disp. 2. num. 12. tam Deum, quam res omnes, ad vnum genus, & prædicamentum entis reuocare conati sunt: cum tamen ens, quia non est ita abstractum à suis inferioribus, quin in singulis eorum differentijs ratio entis intrinsecè includatur, non possit esse genus, ut rectè S. Thomas hic cit. art. 5. & pluribus suo loco docetur.

Et quamuis Gregorius de Valentia cit. q. 3. p. 5.

dicat, hanc controuersiam non tam esse de re, quam de nomine; non est tamen à communi modo loquendi recedendum, sicut nec recedi etiam vilo modo potest, sine manifesto abusu nominum.

Dices. Deus prædicatur essentialiter, & in quid de pluribus personis diuinis solo numero differentibus; Ergo est species. Respondetur negando consequentiam; quia deberet prædicari de pluribus secundum idem Dei nomen; hoc est, de pluribus Dijs; quod est impossibile: quia natura diuina in personis diuinis non multiplicatur, vt suo loco dicetur.

Assertio VI. Deus item non est compositus à parte rei ex subiecto, & passione, siue accidente. Ita S. Thomas quæst. 3. art. 6. & est de fide, si de accidentibus prædicamentibus Deo verè inhærentibus, sermo sit; definita à Leone I. epist. 91. vel 93. ad Turibium cap. 5. Si autem loquamur de accidente solum prædicabili, in Deo existente, adhuc est res certissima. & communis omnium prope Doctorum; contra Scotum, eiusque assecclas quosdam, quorum sententiam retulimus, & refutauimus supra q. 2. dub. 2. ex Concilio Rhemensis can. 1. & alijs rationibus; quibus consentiunt istæ, quas S. Thomas hic citat. 6. pro eadè assertionem assertit, & rectè expendit. Prima est; Quia Deus non est Ens in potentia; sed purus actus ex dictis supra q. 1. dub. 5. Secunda. Deus est ens per essentiam, non per participationem alicuius esse extrinseci, vt dictum ibidem. Tertia. Deus est primum ens; & prima causa, in quo proinde nihil potest esse causatum; omne autem accidens in subiecto ab aliquo causatum est: sicut & id, quod est per se, prius est eo, quod est per accidens.

11 Obseruandum tamen, tamen in Deo nulla sit à parte rei compositio ex subiecto, & accidente, seu prædicamentali, seu etiam prædicabili; hoc tamen esse discrimen inter accidens prædicamentale, & prædicabile: quod illud in Deo locum nullo modo habere potest; cum tamen non repugnet Deo aliqua accidentia, vt vocant prædicabilia; hoc est, quæ de Deo secundum nostrum concipiendi modum accidentaliter prædicentur, tum extrinseca, tum etiam intrinseca denominatione: quamuis secundum esse, quod in Deo habent, ac significant, sint aliquid substantiale, imo intrinsecum Deo. Talia sunt, cum Deus dicitur Creator, Redemptor, Dominus, &c. item cum dicitur velle, & cognoscere creaturas existentes; ijs prouidere, ac easdem prædestinare; Quare si est aliquid prædicamentum accidentis, quod per extrinsecum solum respectum de substantia dicitur, tum id etiam de Deo enuntiant, ratione quidem solius simplicitatis, non repugnabit, vt rectè notauit etiam Vasquez hic q. 3. art. 6. Plura infra q. 7. 8. & 9.

12 Assertio VII. Deus nullo modo est compositus à parte rei; sed omnino, & vndiquaque simplex Ita S. Thomas hic q. 3. art. 7. & communis Doctorum, contra varios errores antea relatos, vt & contra Gilbertum, Scotum, & eius assecclas; idque veluti de fide certum colligitur ex definitione Leonis I. epist. 91. vel 93. ad Turibium cap. 5. vbi dicitur: *Solus Deus nullum participationis est indigenus: de quo quicquid digne utitur, sentitur, non qualitas est, sed essentia.* Item ex definitione Eugenij in Concilio Rhemensis vt dictum supra q. 2. dub. 2. Denique ex Concilio Lateranensi sub Innocentio III. cap. *Firmiter*, de summa Trinitate, & fid.

Cathol. vbi expressè his ipsis verbis definitur. *Tres quidem personæ, sed vna essentia, substantia, seu natura simplex omnino.*

Ide n euidenter demonstratur à S. Thoma hic cit. q. 3. art. 7. Primo inductione; quia nullus compositionis modus in Deo locum habet, ex dictis. II. Quia omne compositum est posterius suis componentibus, & dependens ex eis: Deus autem est primum ens independens. III. Omne compositum causam habet, quæ coniungat extrema: Deus autem causam non habet, sed est prima causa. IV. In omni composito necessarium est potentia, & actus, in Deo nulla est potentia, cum sit actus purus. VI. In omni composito est aliquid, quod non est ipsum: Deus autem cum sit actus purus, & ens per essentiam, est totum id, quod est; nec in eo est quicquam, quod ipse non est.

Idem confirmatur etiam hoc discursu. Quia si in Deo esset vlla vera compositio, tum à parte rei esset aliquid in Deo, quod non esset Deus, sed imperfectius Deo, adeoque creatura; quia inter Deum, & creaturam à parte rei nihil datur medium; & quicquid re ipsa Deus non est, creatura est: consequens verò est absurdum. Tum quia sic Deus non esset ens per se, nec actus purus, nec ens infinitum; sed ens per accidens, potèntiale, limitatum, ac per participationem. Quod si dicatur, ipsa hæc creatura spectare ad essentiam Dei, necesse est, factam esse ab alio; quia nihil se ipsum secundum essentiam potest producere; ac proinde Deus non erit ens primum, & independens: quæ omnia manifestè repugnant rationi Deitatis, vt dictum q. 1. dub. 5.

13 Obijcies. Deus est vnus in tribus personis: Ergo Deus est ens compositum ex multis. Respondetur negando consequentiam: Quia tres personæ in Deo, seu in essentia diuina, non sunt vt vnitæ; sed vnum quiddam, sine omni distinctione reali earum ab essentia: ac proinde Deus, & essentia diuina non constituentur ex tribus personis, tanquam partibus aut extremis componentibus, sed est vna simplicissima entitas, quæ identificatur cum tribus personis. Quod rectè etiam docuit S. Damascenus lib. 1. fid. orth. cap. 15. vbi ait: *Non enim composita res est Deitas, sed in tribus perfectis vnum perfectum, & indiuisibile & incompositum.* Idem ex instituto discit Gregorius Nazianzenus in scripto ad Euagrium monachum, de Diuinitate.

8 Obijcies secundo. Christus est compositus ex duabus naturis, vt suo loco docetur: Christus est Deus: Ergo Deus est compositus. Respondetur distinguendo maiorem, & conclusionem. Christus enim, adeoque Deus, est compositus non secundum naturam præcisè diuinam, vt est Deus, sed vt est subsistens in duabus naturis. Nos autem hic loquimur de Deo secundum se, & vt secundum suam præcisè naturam consideratur.

14 Assertio VIII. Impossibile est, vt Deus vna cum re alia veniat in compositionem alicuius, velut pars naturaliter componens, seu per modum formæ, seu per modum materiæ, aut alio quouis modo. Ita S. Thomas hic q. 3. art. 8. & communis ac certa omnium Doctorum; & est de fide, contra varios errores, tum veterum quorundam philosophorū; tum hereticorū: ex illis n. Democritus apud Eusebiū lib. 4. de præpar. Euang. c. 6. Itè Stoici quidam apud Epiphaniū

lib. 1. hæresi 5. & Damascenum lib. de hæresibus. Denique Pythagoras apud Ludouicum Viuem in cap. 12. lib. 4. de Ciuit. Dei, docuerunt, Deum esse animam mundi; quod etiam de Spiritu S. tradidisse Abailardum, refert S. Bernardus epist. 190. sed & Priscillianista hæretici olim docuerunt, animam hominis diuinam esse substantiam, vel partem illius; vt constat ex Concilio Toletano I. & Leone I. cit. epist. 91. vel 93. ad Turibium cap. 5. Simili insania postea Almaricus apud Turrecrematam lib. 4. sum. cap. 35. asseruit, omnia esse Deum; huncque adeo esse rerum omnium essentiam: quoniam errorem damnauit, ac simul etiam assertionem hanc ex parte definiuit Innocentius III. cap. *Damnatus*, de sum. Trinit. & fid. Cathol. vbi dicitur: *Reprobamus etiam, & condemnamus peruersissimum dogma impij Almarici, cuius mentem sic pater mendacj excacauit, vt eius doctrina, non tam hæretica, quam insana sit censenda.* His adiungit S. Thomas hic cit. art. 8. Dauidem quandam de Dinando: *Qui, inquit, stultissime posuit, Deum esse materiam primam.*

15 Eandem assertionem rectè reprobatur S. Thomas ibidem tribus rationibus. I. Quia Deus est prima causa efficiens rerum omnium; cuius non est intrinsecè componere, sed extrinsecè efficere composita. II. Deus est primò, & per se agens: quod autem venit in compositionem, non est primò, & per se agens; sed potius compositum. III. Deus est ens primum: nulla autem pars potest esse ens primum: non materia; aut quæ se habet per modum materiæ; quia hæc est ens in potentia, quod necessàrio, & simpliciter posterius est ente in actu. Neque forma; quia forma, quæ pars est compositi, non potest non esse forma participata, adeoque ab Ente alio per essentiam. His accedit, quod Deus est ens vndiquaque completum, & perfectum, adeoque etiam purus actus per se subsistens: quale ens neque sua natura sibi vendicat compositionem, seu vnionem formalem cum alio: neque etiam naturam. liter, hoc est, iuxta naturas rerum creaturarum, admittit vllam eiusmodi rei creatæ vnionem.

An verò Deus, seu persona diuina supernaturaliter possit venire in compositionem, pertinet ad materiam de Incarnat. 3. p. q. 2. a. 4. vbi communiter cum S. Thomâ ibidem ex pluribus concilijs docetur, personam Christi verè ac propriè esse compositam ex duabus naturis, diuina, & humana, seu ex Verbo, & natura humana; non ita quidem, vt hæc propriè sit compositio totius ex partibus, sed vnus perfecti ex pluribus; vt rectè etiam Gregorius de Valentia hic q. 3. p. 8. & Molina art. 7. disput. 1. & fusius docemus tomo 4. disp. 1. q. 3. dub. 3.

16 Assertio IX. Simplicitas hætenus explicata Dei solius adeo propria est, vt non possit vlli rei creatæ communicari. Ita S. Thomas hic q. 3. a. 7. ad 1. Gregorius de Valentia q. 3. p. 7. Molina q. 3. a. 7. & communis. Eadem est doctrina Aristotelis lib. 12. metaph. cap. 7. Probatur. Quia nullum ens creatum est, quod non habeat saltem sua accidentia, seu modos quasi accidentales existentie, extensionis, intensiõnis, vbi, hæccitatis, durationis, &c. variabiles, & separabiles ab essentia rei.

Obijcies, tandem deueniendum ad vltimum modum, qui non modificetur amplius; ne detur pro-

gressus in infinitum. Responderi potest primum, hic propriè de rebus veris, non de modis rerum esse sermonem, sicut etiam S. Thomas de rebus existentibus, non de existentia loquitur. Respondeo secundo, ipsos modos rerum à se mutuo modificari; v. g. quantitatem à qualitate; & hanc vicissim ab illa: item hæccitate naturæ ab existentia; & existentiam ab hæccitate; & vtramque à duratione; ac proinde nullum esse modum non modificatum aliquo modo. Nec tamen ideo procedendum est in infinitum; cum sit reciprocatio inter ipsos modos existentes, qui numero finiti sunt.

Assertio X. Attributum simplicitatis formaliter non est perfectio positiua, nec adeo propriè perfectio simpliciter simplex; nisi ratione fundamenti, sed solum negatio. Ita Bassolis in 1. d. 8. q. 2. a. 3. Caietanus opusc. de ente, & essent. cap. 2. comment. 2. Molina 1. p. q. 3. art. 7. d. 2. Gregorius de Valentia q. 3. p. 3. Suarez lib. 1. de Deo, cap. 4. num. 1. & cap. 9. num. 4. & est expressa doctrina S. Thomæ in 4. d. 1. q. 1. a. 1. quæstiunc. 1. & hic initio quæst. 3. vbi ait: *per simplicitatem non indicari quomodo Deus sit, sed quomodo non sit.* Et si contrarium dixerit Scotus in 1. d. 8. q. 1. ad 1. & apertè Lichetus, & Bargius ibidem q. 1.

Ratio est. Quia simplicitas, prout tam ab essentia diuina, in quantum est actus purus, quam ab alijs attributis secundum rationem nostram differt, nullum in generat conceptum affirmatiuum, sed solum negationem compositionis: licet vtique connotet aliquid positiuum, nimirum in præsentia ipsam essentiam diuinam, sub ratione actus puri, veluti quoddam quasi subiectum, seu subiecti rationem: alioquin enim etiam de non entibus dici posset. Quomodo intelligendus videtur Caietanus hic q. 1. a. 1. dum docet, simplicitatem esse modum essentialem, & non attributum.

DVBIVM II.

An, & qua ratione Deus sit ens vndiquaque perfectissimum.

S. Thom. 1. p. q. 4. a. 3.

1 Non accipitur hic perfectio latè, ac generatim, pro omni eo, quo Deus iuxta nostrum concipiendi modum perficitur, sic enim quodlibet prædicatum, atque attributum diuinum, saltem positiuum, est quædam perfectio Dei: sed accipitur strictè, pro peculiari quodam attributo, eanotione, qua Aristoteles lib. 5. metaph. cap. 6. dixit, perfectum esse quodlibet in suo genere, *quod in nullo deficit.* Et Gregorius Nyssenensis lib. de vita Moysi: *Perfectum dicitur quod suum suum, atq. terminum ita consecutum est, vt nihil sibi desit, nihil desiciat.* Et denique S. Thomas hic q. 4. a. 1. *Perfectum, inquit, dicitur, cui nihil deest secundum modum suæ perfectionis, &c.* perfectissimum autem in suo genere est, quod habet omnem perfectionem possibilem, quam res in eo genere habere potest, seu quod attingit vltimum perfectionis in eodem genere, vt colligitur ex Aristotele loco cit. Vnde licet secundum Erymologiam nominis, perfectum dicatur, quasi totaliter factum; tamen secundum verum,

& for-